

Ю. В. Дьоміна

Харків, Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ-МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ (ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ)

Проблема підготовки фахівця, який би відповідав вимогам сучасності передбачає пошук і відбір відповідних механізмів навчання, які б давали можливість студенту самостійно розкривати своє вміння, свій творчий потенціал, здібності й підштовхували до пошуку нових знань, необхідних для ефективної професійної діяльності. Пояснювальний тип навчального процесу, при якому студенти одержують знання в готовому вигляді, не відповідає сучасній теорії навчання. Він у певній мірі гальмує розвиток самостійного мислення, творчої пізнавальної активності студентів.

Творчість базується на розвинених мисленні та уяві, інтелекті і є його особистісним дериватом. Творча діяльність за своєю природою дуже складна.

У вищих педагогічних навчальних закладах процес навчання інколи зводиться до простого переказу підручника: засвоєння знань відбувається через зразок і показ, завершуючись більш-менш свідомим розумінням і запам'ятовуванням матеріалу, що розглядається. Тому у майбутніх педагогів не виникає глибокої пізнавальної потреби в надбанні знань і оволодінні способами їх використання, погано формуються вміння і навички творчої роботи. Звідси випливає, що потрібно навчити кожного студента самостійно і творчо мислити, діяти у нестандартних ситуаціях, розв'язувати найрізноманітніші проблеми.

Проблемні завдання відрізняються від тренувальних, їх основна роль полягає в тому, щоб розвивати у студентів ініціативу, вміння застосовувати теорію при розв'язуванні теоретичних і практичних завдань, прищеплювати смак до дослідження. Вони можуть виступати як розрахункові, якісні або експериментальні.

На заняттях із студентами, використовуючи методи організації творчості, реалізують такі типи проблемних завдань:

- завдання на прогнозування;
- завдання на оптимізацію;
- завдання на рецензування;
- завдання з некоректно представленою інформацією;
- дослідницькі завдання;
- логічні;
- завдання на управління;
- завдання комунікативно-творчі;
- завдання-проблеми;
- завдання на набуття нових способів діяльності.

Творча діяльність – це самостійна діяльність. Тому надзвичайно важливо, щоб творчі завдання різних типів націлювали студентів на таку діяльність. Матеріали багатьох досліджень свідчать про те, що багато студентів не вміють самостійно працювати. Так, більша частина студентів не достатньо володіють умінням правильної організації самостійної роботи, деякі з них не вміють розподіляти свій час, є і такі, які взагалі не знають як цей розподіл здійснити. Творчі роботи забезпечують оптимальну самостійність у розв'язуванні пізнавальних задач, високий рівень розумового розвитку творчого мислення студентів та сприяють піднесенню якості їх знань.

Ефективність творчої самореалізації студентів-майбутніх педагогів під час навчального процесу залежить від створення й реалізації організаційно-педагогічних умов, а саме:

- створення інтелектуально-творчої атмосфери в колективі, сприятливої для творчого процесу, ситуацій, що дають поштовх до творчої діяльності студентів та розвитку їх творчих можливостей;
- створення доброзичливих відносин між викладачем і студентами у процесі спільної творчої діяльності при вирішенні складних творчих завдань;
- урахування зацікавленості, індивідуальних інтересів студентів у процесі творчо-пошукової діяльності;
- формування у студентів образного мислення, що спонукає до самостійного вибору напрямів, форм і методів діяльності;
- активізація у студентів спонукальних мотивів до творчого самовираження.

Безумовно, важливим є професіоналізм і компетентність викладача. Тому, враховуючи специфіку роботи, пов'язаної із розвитком творчого потенціалу студентів, необхідними для досягнення ефективних результатів є такі особливості викладача: широка освіченість, висока культура, багатий духовний світ, справжня інтелігентність; глибоке знання своєї спеціальності в поєднанні з методичною майстерністю; здібність співпереживати, розуміти особливості розвитку студентів, їх внутрішній світ, мотиви поведінки; наукове, діалектичне мислення; готовність до постійної самоосвіти, поповнення знань з різних галузей науки; творча фантазія, розвинене уявлення; комунікативні здібності.

Отже, щоб підготувати висококваліфікованих педагогів, здатних до генерування та використання нових ідей і задумів, підходів і рішень, які творчо ставляться до своєї праці, потрібно виховувати в них у студентські роки цікавість до наукового дослідження, раціоналізаторської, винахідницької діяльності, навчати творчості.